

Ljubljana, 10.1.2017

Ministrstvo za zdravje
Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana

Zadeva: Stališča o predlogu reforme zdravstva

Spoštovana ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc

V Koaliciji civilne družbe za prenavo SINTEZI-KCD že več let s pozornostjo spremljamo dogajanje na področju zdravstva. Zavedamo se namreč, da je poleg sistema izobraževanja prav področje (javnega) zdravstva tisto, kjer se lomi dilema, koliko bo naša država še socialna, kar si je zapisala v ustavo, v kolikšni meri pa bo »plazeča privatizacija«, ki smo ji priča v zadnjih dveh desetletjih, uveljavila tudi na tem, izrazito ne-tržnem sektorju, groba kapitalistična merila uspešnosti za vsako ceno.

Ker je to področje po svojem obsegu dela veliko in še narašča, hkrati pa se cene večini njegovih produktov ne oblikujejo na prostem trgu (kar najbolj enostavno ponazorimo z ugotovitvijo, da »zdravje nima cene«), je jasno, da uvajanje tržne ekonomije skozi privatizacijo zdravstva pomeni uzakonjanje vulgarnega ekonomskega darvinizma na eni ter neomejenega izkoriščanja na drugi strani. To potrjuje dejstvo, da je prav v zdravstvu nastalo največ ilegalnih interesnih lobijev, ki si prilaščajo velik del denarja, namenjenega razvoju sistema. Prav ti lobiji so v preteklosti pogosto vplivali na imenovanje ministra za zdravje oz. vršili pritiske za njegovo odstopanje.

Zdravstvo je brez dvoma okuženo z zajedavsko trakuljo, ki je nekateri ne želijo diagnosticirati, drugi pa se zdravljenju krčevito upirajo.

Zato smo v SINTEZI-KCD pozorno pričakovali Vaš predlog urejanja zdravstvene problematike. Ko smo pridobili prva uradna gradiva, smo organizirali širšo strokovno razpravo, v katero je uvod podal dr. Dušan Keber.

Razprava je pokazala, da večino predlaganih ukrepov sprejemamo kot pozitivne in zato v SINTEZI-KCD pozdravljamo in podpiramo Vaša oz. vladna prizadevanja za reformo zdravstva.

- Predvsem podpiramo predlagane rešitve, ki bodo ob ustrezni zakonski izpeljavi povečale obseg in delež javnega financiranja zdravstvenega sistema in zaobrile dosednji trend njegove privatizacije. Opozarjamo pa, da bodo prav te rešitve povzročile veliko odporov s strani nosilcev parcialnih interesov.
- Prav tako podpiramo novo opredelitev koncesionarstva, ki naj se podeljuje tam, kjer država nekaterih zdravstvenih dejavnosti ne more zagotoviti sama, in ne tam, kjer to želijo izvajalci.
- Soglašamo z najširšo možno opredelitvijo vsebine košarice pravic, saj bi vsaka izločena pravica, ki bi jo ljudje potrebovali, pomenila delitev državljanov na dve skupini. Podpiramo rešitev, da bi pravice z »majhno dodatno vrednostjo« uvrstili na seznam, kjer bi bila dopustna odložena obravnava.
- Podpiramo Vaše načrte za ureditev nabave zdravil in zdravstvenih izdelkov, saj so se prav na tem področju najbolj uveljavili siva ekonomija, korupcija in zasebni pridobitniški interesi.

Ob tem se zavedamo, da niti v vladni koaliciji političnih strank niti v vladi sami mnenja niso (povsem) usklajena, kar si ob jasnih izhodiščih v koalicijski pogodbi lahko razlagamo samo kot vdor v sfero političnega odločanja tistih interesov, ki zagovarjajo krčenje javnega zdravstva. Zato vlado oz. Vas čaka še veliko naporov, da idejna izhodišča in predvidene ukrepe operacionalizirate in dejansko uresničite še v tem mandatu. Pri tem lahko pričakujemo, da se bo poglobitveni napad nasprotnikov izvajal prav na Vas osebno, a mogoče je treba ob tem poudariti, da imate Vi oz. Vaši predlogi reforme v številnih subjektih civilne družbe več podpore, kot nekateri mislijo ali želijo.

Hkrati bi vendarle radi opozorili na nekaj vprašanj, glede katerih v dosedanjih gradivih nismo dobili dovolj jasne opredelitve.

Prvo od takšnih vprašanj je problem pomanjkljivega (strokovnega, finančnega in javnega) nadzora. Kar zadeva strokovni nadzor – Slovenija ima veliko upokojenih zdravnikov in drugih strokovnjakov, ki so s svojim 40-letnim delom dokazali ne le strokovnost, temveč tudi poštenost in moralno držo. Mogoče bi lahko naše »varuhe bolnikovih pravic« opremili s širšimi strokovno-javnimi sveti? Glede finančnega nadzora gre zlasti za organiziranje in noveliranje relacij med naročniki (plačnik – ZZZS) in izvajalci (zdravstveni zavodi).

Drugo tako vprašanje, ki ste ga nekako obšli, je organiziranost stanovskih organizacij. Zdravniška zbornica je že dalj časa v rokah kapitalskih interesov, navzven pa se pojavlja kot sindikalni zastopnik, ne opravlja pa svoje nadzorne funkcije ne v strokovnem ne v moralnem pogledu, kar ima sicer zapisano v svojih ustanovnih dokumentih. Tudi zbornica potrebuje temeljito prevetritev in nato javen nadzor.

Tretje vprašanje je nezadosten nadzor zdravnikov pri raznih oblikah »dodatnega dela«. Kako je mogoče, da zdravnik opravlja do sedem »dodatnih služb« (podatek iz medijev), ki skupaj lahko znesejo več kot 24-urno angažiranost dnevno? Mogoče bi morali odgovornost vodstev zdravstvenih institucij (pa tudi kršiteljev) za takšne ekscese bolje opredeliti, mogoče celo penalizirati? Vsekakor pa mislimo, da bi morali direktorji zdravstvenih zavodov dobiti več upravljaljskih pooblastil in s tem tudi večjo samozavest za načrtno upravljanje z resursi in denarjem, seveda ob jasno opredeljeni ex post kontroli in odgovornosti za eventualne nepravilnosti.

In četrtič: da bodo zakoni, ki jih načrtujete, sprejeti v parlamentu, Vas čaka še veliko dela. Pozivamo vas, da storite vse, da Vas čas ne prehitijo. Menimo, da v zadnjih petnajstih letih še nikoli nismo imeli tako zrele priložnosti, da na področju zdravstva izboljšamo organiziranost in zmanjšamo neupravičeno pronicanje denarja ter okrepimo socialno državo.

Da povzamemo: podpiramo vaše načrte za sistemsko urejanje in razvoj slovenskega zdravstva in če bomo lahko k temu kaj prispevali, bomo to storili z veseljem.

S pozdravi in spoštovanjem,

Za Programski svet SINTEZE-KCD

Emil Milan Pintar

V vednost: Vladi RS, poslanskim skupinam in javnosti